

RTU studiju kurss "Bērna attīstības fizioloģija, higiēna un pirmās palīdzības pamati"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA0013
Nosaukums	Bērna attīstības fizioloģija, higiēna un pirmās palīdzības pamati
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Svetlana Lanka - Lektors
Mācītspēks	Normunds Vārpa - Doktors, Docents
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 5.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss ietver pirmsskolas vecuma bērna anatomijas un fizioloģijas pamatzināšanas par organisma uzbūvi, funkcijām un attīstību. Iepazīstina ar pirmsskolas vecuma bērna organisma orgānu sistēmu un atsevišķu orgānu uzbūvi un to funkcionālo nozīmību organismā, ka arī ar Kursa ietvaros tiek nodrošināta studentu izpratne par higiēnas kā nosacījumu un praktisku pasākumu kopuma, kas nepieciešams, lai samazinātu vai likvidētu vides faktoru iespējami kaitīgo iedarbību uz bērna veselību. Tiek sniegtas zināšanas par bērnu infekcijas slimībām, to izplatīšanās ceļiem un profilaksi, kā arī par pirmās palīdzības būtību un tās savlaicīgas sniegšanas nozīmi.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Mērķis: Veicināt studentu izpratni par pirmsskolas vecuma bērna anatomiju un attīstības fizioloģiju, organisma uzbūves un fizioloģisko funkciju regulācijas principiem un mehānismiem. Pilnveidot studentu izpratni par higiēnas kā nosacījumu un praktisku pasākumu kopuma, kas nepieciešams, lai samazinātu vai likvidētu vides faktoru (fizikālo, ķīmisko, bioloģisko) iespējami kaitīgo iedarbību, garantējot drošu un bērnam veselīgu vidi. Sekmēt izpratni par pirmās palīdzības būtību un tās savlaicīgas sniegšanas nozīmi. Uzdevumi: 1. Pilnveidot zināšanas par orgānu sistēmu uzbūvi un darbības fizioloģiskajiem procesiem dažādos vecumposmos. 2. Veidot prasmes un iemaņas cilvēka organisma fizioloģisko procesu izpētē. 3. Izprast higiēnas nozīmi pirmsskolas izglītības iestādē un cilvēka dzīves kvalitātes nodrošināšanā šodien un ilgtermiņā. 4. Sekmēt spēju atpazīt infekcijas slimību pazīmes, lai nodrošinātu veselībai nekaitīgu vidi pirmsskolas izglītības iestādē. 5. Apgūt nepieciešamās zināšanas un praktiskās iemaņas pirmās palīdzības sniegšanā. 6. Pielietot iegūtās zināšanas profesionālajā darbībā, izveidojot bērna attīstību un veselību veicinošu vidi.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Stājas veidošanās. Analizēt zinātnisko rakstu par stājas veidošanos/ stājas traucējumiem pirmsskolas vecumā. 2. Sensorās sistēmas attīstību ietekmējošie faktori. Analizēt literatūru par bērnu sensorās sistēmas attīstību. Izstrādāt ieteikumus skolotājiem un vecākiem bērnu sensorai attīstībai. Prezentēt un izvērtēt savu un kolēģu darba rezultātu. 3. Ergonomiskās vides izvērtējums pirmsskolas izglītības iestādē. Izstrādāt kritērijus ergonomiskās vides izvērtēšanai. Veikt vērojumus pirmsskolas izglītības iestādē. Izstrādāt alternatīvu ergonomiskās vides modeli 4. Bērna pareiza un veselīga dzīvesveida organizēšana Analizēt literatūru par pareizu un veselīgu dzīvesveidu pirmsskolas vecuma bērniem. Izstrādāt metodiskos ieteikumus pirmsskolas skolotājiem un vecākiem. 5. Prezentācijas sagatavošana par tēmu - Personīgā higiēna (ādas, apģērba, matu, nagu, zobu, miega) Sagatavot prezentācijas un uzskates līdzekļus par diviem personīgās higiēnas jautājumiem pirmsskolas vecuma bērniem, iekļaujot praktisku bērnu iesaistīšanu nodarbības realizācijā jaunu zināšanu, prasmju un iemaņu apguvei. 6. Infekcijas slimību gadījumu analīze. Atpazīt mācītspēka piedāvātās infekcijas slimības pazīmes, pamatot savu viedokli. 7. Pirmās palīdzības gadījumu analīze. Demonstrējumi. Izanalizēt mācītspēka piedāvātos negadījumus pirmsskolas izglītības iestādē, demonstrēt pirmo palīdzību, atbilstoši pirmās palīdzības sniegšanas vadlīnijām (10 gadījumu analīze (saskatot un pamatojot nepareizu rīcību un demonstrējot un pamatojot pareizu rīcību)). 8. Pirmā palīdzība praktiskā darbībā. Izstrādāt nodarbības plānu pirmsskolas vecuma bērniem iekļaujot praktiskas darbības pirmās palīdzības sniegšanā.

Literatūra	Obligātā/Obligatory: 1. Apinis, P. (2001). Cilvēks. Anatomija. Fizioloģija, patoloģijas pamati. Rīga: Nacionālais Medicīnas apgāds, 2. Eglīte, K. (2004). Anatomija. Skelets un muskuļi. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 3. Eglīte, K. (2010). Anatomija. 2. daļa. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds 4. Geske, R. (2005). Bērna bioloģiskā attīstība. Rīga: Raka. 5. Krūmiņa Dž., (2005). Kokare I., Latvijas bērnu fiziskās attīstības normatīvi, Nacionālais apgāds. 6. Sarkadi, K. (2010) Bērnu slimības. Jumava. ISBN9789984388205. 7. Pirmā palīdzība (2009). Rīga: Zvaigzne ABC 8. Slimību profilakses kontroles centrs (2015). Infekcijas slimības. Pieejams: https://www.spkc.gov.lv/lv/tavai-veselibai/infekcijas-slimibas 9. Doctus, Latvijas Ārsts 10. LR Saeima (1998). Epidemioloģiskās drošības likums. Pieejams: https://likumi.lv/doc.php?id=52951 11. Ministru Kabinets (2013). Ministru Kabineta noteikumi Nr. 890 „Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu” Pieejams: https://likumi.lv/doc.php?id=26005 12. Ministru Kabinets (2010). Ministru Kabineta noteikumi Nr.277 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo profilaktiskā veselības aprūpe un pirmās palīdzības pieejamība izglītības iestādēs”. 13. Slimību profilakses kontroles centrs (2015). Infekcijas slimību profilakse. Ieteikumi bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu. Pieejams: https://www.spkc.gov.lv/upload/Infekcijas%20slim%C4%ABbas/Ieteikumi/Ieteikumi_pii.pdf 14. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests (informācija atjaunota 2019). Pirmā palīdzība. Pieejams: http://www.nmpd.gov.lv/nmpd/pirma_palidziba/
Nepieciešamās priekšzināšanas	Bioloģijas cikla priekšmeti vidusskolas kursu apjomā

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1. Bērna anatomija un attīstības fizioloģija Bērna bioloģiskie resursi. Audu veidi, to uzbūve, atrašanās vieta organismā, veicamā funkcija. Homeostāze. Augšanas un attīstības īpatnības un ietekmējošie faktori bērniem. Bērna psihomotorā attīstība pirmsskolas vecumā.	4	0	2	2
Skeleta uzbūve, funkcijas. Kaulu savienojumi, kaula uzbūve. Mugurkaulāja izliekumi, stājas veidošanās pirmsskolas vecumā. Galvaskausis. Skeleta muskulatūras uzbūve, galvenās muskuļu grupas.	4	8	2	8
Sirds un asinsrites sistēma. Sirds anatomiskā uzbūve un fizioloģiskie mehānismi, lielais un mazais asinsrites loks.	4	0	2	2
Elpošanas ceļi, to anatomija un fizioloģija. Ielpas un izelpas mehānismi. Plaušu gaisa sastāvs (ieelpojot, izelpojot). Elpošanas regulācija.	2	0	0	2
Gremošanas kanāla funkcijas. Gremošana trakta uzbūve. Rīkle. Rīšanas akts.	2	0	2	2
Neirālais organisma funkciju regulācijas mehānisms. Nervu sistēmas klasifikācija. Muguras un galvas smadzeņu uzbūve, to sastāvdaļu funkcijas. Galvas pusložu garozas funkcionālās zonas un svarīgākie centri. Galvas smadzeņu nervu pāri.	2	0	0	2
Dzirdes sensorās sistēmas uzbūve. Skaņas uztveres mehānisms un apstrāde. Līdzsvara sensorā sistēma. Ožas un garšas sensorās sistēmas. Sāpju sensorā sistēma.	4	12	2	8
Asinsrites, respiratorās, gremošanas un nervu sistēmas fizioloģiskās īpatnības bērniem.	2	0	0	2
Stājas defekti, skolioze, kāju deformācijas. Bērnu cerebrālā trieka, tās formas.	2	0	2	2
Elpošanas orgānu saslimšanas pirmsskolas vecumā.	2	0	2	2
2. Higiēnas pamati Epidemioloģiskā drošība Profesionālās darbības nosacījumi epidemioloģiskās drošības garantēšanai. Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas: - iestādes un ēkas teritorija; - iestādes telpas, to iekārtojums; - ēdināšanas bloks; - apkure un ventilācija; - apgaismojums; - telpu, inventāra un iekārtu uzturēšanas kārtība; minimālās higiēnas prasības dienas režīma ievērošanā. Personīgā higiēna (ādas, apģērba, matu, nagu, zobu). Higiēnas un pašapkalpošanās prasmju apguve bērnībā. Profilaktiskais darbs – bērnu izglītošana.	12	36	6	44
3. Infekcijas slimības Biežāk sastopamās infekcijas slimības (gripa, zarnu infekcijas, masalas, masaliņas, vējbakas, pedikuloze, kašķis, enterebioze u.c.); Infekcijas slimību izplatīšanās ceļi; Infekcijas slimību pazīmes; Infekcijas slimību profilakse; Rīcība, ja bērnam, atrodoties pirmsskolas izglītības un aprūpes iestādē, parādās infekcijas slimības pazīmes.	8	12	4	16
4. Pirmā palīdzība Pirmās palīdzības pamati: • palīdzības sniedzēja sūtība • palīdzības sniedzēja drošība; • rīcība negadījuma vietā un palīdzības saņemšana • pirmā palīdzība masu pasākumos • rūpes par sevi – stresa pārvarēšana cietušā pārvietošana (palīdzība staigājošam cietušajam, krītošas personas pieturēšana, pārvietošana no krēsla uz grīdas, pakrituša cietušā pārvietošana ABC shēma Aizrīšanās Elpošanas traucējumi Asinsrites traucējumi Brūces un asiņošana Kaulu, locītavu un muskuļu traumas Nervu sistēmas problēmas Kaitīgie vides faktori Saindēšanās, kodumi un dzēieni	8	16	4	20
Kopā:	56	84	28	112

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Izpratne par pirmsskolas vecuma bērnu attīstības fizioloģiskiem procesiem un likumsakarībām. 2. Zināšanas par fizioloģijas un patoloģijas diferencēšanu - biežāk sastopamajiem iedzimtiem un iegūtiem veselības traucējumiem. 3. Izpratne par higiēnas prasību normatīvo regulējumu un vides faktoru (fizikālo, ķīmisko, bioloģisko) kaitīgo iedarbību uz cilvēka veselību un vidi. 4. Zināšanas par biežāk sastopamajām infekcijas saslimšanām, to izplatīšanās ceļiem, pazīmēm un profilaksi. 5. Izpratne par pirmās palīdzības sniegšanas pamatprincipiem.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Pārbaudes darbi: * Tests anatomijā un fizioloģijā * Tests pirmajā palīdzībā * Radoša aktivitāte/ tests higiēnas prasībās pirmsskolas izglītības iestādēm * Patstāvīgo darbu izstrāde un prezentācija * Prezentācijas par personīgo higiēnu
Prasmes: 1. Novērtē bērna fizisko, sensoro un psihomotoro attīstību un izprot traucējumu cēloni. 2. Pielieto iegūtās zināšanas veselības veicināšanā un pareiza dzīvesveida organizēšanā. 3. Atpazīst infekcijas slimību pazīmes. 4. Pielieto iegūtās pamatzināšanas un praktiskās iemaņas pirmās palīdzības sniegšanā ātrai un precīzai darbībai negadījuma vietā; 5. Plāno profilaktiski izglītojošus pasākumus skolotājiem, bērniem un vecākiem.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Pārbaudes darbi: * Tests anatomijā un fizioloģijā * Tests pirmajā palīdzībā * Radoša aktivitāte/ tests higiēnas prasībās pirmsskolas izglītības iestādēm * Patstāvīgo darbu izstrāde un prezentācija * Prezentācijas par personīgo higiēnu
Kompetences: 1. Organizē personīgās higiēnas un pirmsskolas izglītības iestādēm izvirzīto higiēnas prasību nodrošināšanu, pamatnostādnes iekļaujot arī mācību procesa ietvaros pirmsskolā. 2. Īsteno profilaktiski izglītojošas nodarbības bērniem un vecākiem bērnu veselības veicināšanai un dzīvesveida organizēšanai. 3. Sniedz kvalitatīvu pirmo palīdzību, nekaitējot sev un cietušajam, iepazīstinot audzēkņus ar pirmās palīdzības pamatprincipiem jaunu zināšanu, prasmju un iemaņu apguvei. 4. Spēj izveidot ergonomisku un bērna veselībai nekaitīgu vidi, mazinot infekcijas slimību izplatīšanās risku un veicinot bērnu vispārēju attīstību ilgtspējā.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Pārbaudes darbi: * Tests anatomijā un fizioloģijā * Tests pirmajā palīdzībā * Radoša aktivitāte/ tests higiēnas prasībās pirmsskolas izglītības iestādēm * Patstāvīgo darbu izstrāde un prezentācija * Prezentācijas par personīgo higiēnu

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Tests anatomijā un fizioloģijā	20
Tests pirmajā palīdzībā	15
Radoša aktivitāte/ tests higiēnas prasībās pirmsskolas izglītības iestādēm	15
Patstāvīgo darbu izstrāde un prezentācija	20
Prezentācijas par personīgo higiēnu	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	5.0	28.0	28.0	0.0		*	